

MINCE & BANKOVKY

ČASOPIS O MINCÍCH, PAPIROVÝCH PLATIDLECH, MEDAILÍCH A ŘÁDECH

ročník 3 • číslo 3/2009 • cena 125 Kč/4,50 € (pro předplatitele 99 Kč)

Rusko v nouzi
rozhovor s Jindřichem Holnou

Evropa pod smlouvou: na cestě
k měnové a hospodářské unii

Lilie a Leopard: Třicetiletá válka
mezi Francií a Anglií

Orazítkované korunové
bankovky

Novinka: ČESKÝ KATALOG
EUROMINCÍ 2009

Státní vyznamenání Václava Havla

BALTIC STATES. ESTONIA/REVAL
Swedish Possession. Karl XI., 1660-1697. Reichstaler 1664. Extremely rare. Unique.
Attractive and very fine specimen.

RUSSIAN EMPIRE
Nikolaus II., 1894-1917. 25 Ruble (2 ½ Imperial) 1908, St. Petersburg, probably on his
40th birthday. Very rare. Extremely fine.

HOLY ROMAN EMPIRE
Maximilian I., 1490-1519. Schauguldiner 1516, Hall, by Ulrich Ursenthaler. Very rare.
Very attractive and extremely fine specimen.

KINGDOM OF POLAND
Sigismund III., 1587-1632. Gnadepfennig 1594, possibly designed by the king himself.
Extremely rare and of special art-historical importance. Extremely fine.

Auctions I54-I57 in Osnabrueck, June 23-26, 2009

Interested in receiving our auction catalogues? Simply contact us!

CATALOGUE I54: The coin treasure of Herborn • Coins and medals from medieval to modern times

CATALOGUE I55: Gold coins from ancient to modern times • German coins since 1871

CATALOGUE I56: The collection of the barons Bonde on castle Ericsberg Part IV – Coins of Swedish Possessions

CATALOGUE I57: Russian coins and medals

Profit from our experience –
consign your coins and medals!

Call: +49 541 96 20 20

Email: service@kuenker.com

Visit us at: www.kuenker.com

Fritz Rudolf Kuenker GmbH & Co. KG
Gutenbergstrasse 23 · 49076 Osnabrueck
Germany · www.kuenker.com

Osnabrueck · Berlin · Munich · Zurich

Obsah

Rusko v nouzi	4
Rozhovor se sběratelem Jindřichem Holnou	
Aukce Aurea Numismatika	8
23. – 24. května, Praha	
Medaile Pro	10
Nový hráč na trhu medailí	
Tři německé speciální mince	12
2 euro 2010 až 2012	
Novinky z České Mincovny	14
Nové medaile	
10 euro, 2009	15
100. výročí narození Marion, hraběnky Dönhoff	
Evropa pod smlouvou	16
Evropa na cestě k hospodářské a měnové unii	
Královský zlatý poklad ze Suffolku	20
Jeden z největších nálezů keltských mincí	
Nezaznamenaná varianta pražského groše	23
Ferdinanda I. z roku 1538	
Lilie a leopard	24
Ambiciózní politici a svatá panna (1415–1435)	
Aktuality pro sběratele mincí a medailí	30
Novinky a zajímavosti	
Stupně zachovalosti mincí	33
Katalog	
Státní vyznamenání Václava Havla	69
Zajímavý přehled	
Čestná a pamětní vyznamenání vojenských tažení	78
Vyznamenání z období osvobozovacích válek v letech 1813–1815	
Zvláštní bankovka	84
10 000 brunejských dolarů Sultanátu Brunej	
Gdaňsk	85
O oblíbeném sběratelském oboru	
Orazítkované korunové bankovky	86
v nástupnických státech monarchie Rakouska-Uherska	
Zvláštní bankovka	92
První žena na turecké bankovce	
50 DM z roku 1948	94
Existuje barevná varianta bankovky?	
Novinky z ČNB	98
Servis pro čtenáře	

← 10
↓ 20
↓↓ 78

Předplatné časopisu Mince&Bankovky si objednejte na adrese:

SEND Předplatné, spol. s r.o., Ve Žlíbku 1800, Hala A3,
193 00 Praha 9 – Horní Počernice.

Korespondence: P. O. Box 141, 140 21 Praha 4

KONTAKTY PRO PŘEDPLATITELE:

Call centrum v provozu každý všední den 8.00–18.00 hodin
Telefon 225 985 225 • GSM 777 333 370 • Fax 225 341 425 •
E-mail send@send.cz • SMS 605 202 115

Mince & Bankovky www.mince-bankovky.cz

Periodicita: dvouměsíčník • Místo vydání: Praha • Evidenční číslo: MK ČR E 17777 • ISSN: 1214-6757 • Vydavatel: Jiří Doležal, Na dolinách 44, 147 00 Praha 4, IČO: 47040335 • Distribuci na Slovensku zajišťuje Ing. Štefan Mihálik, Astrová 1, 01008 Žilina, tel.: +41 5653 752, 0905 931 739, e-mail: mihalikstefan@zoznam.sk, IČO: 33742286 • Sazba: Milan Svatoš • Překlad: Ing. Iraidá Vozková

K rozhovoru jsme si do tohoto čísla vybrali velkého sběratele pana Jindřicha Holnu. A to vůbec ne náhodou. Tento muž se totiž v nejbližší době chystá dražit jednu z největších sbírek ruských nouzových a regionálních platidel. Tato aukce se bude konat 24. 5. 2009 v Modrém sále Konferenčního centra City na Praze 4.

době chystá dražit jednu z největších sbírek ruských nouzových a regionálních platidel. Tato aukce se bude konat 24. 5. 2009 v Modrém sále Konferenčního centra City na Praze 4.

→ 4072: Rusko, Sachalin, 1, 3, 5, 10, 25, 50 rublů 1920. Vyvolávací cena: 30 000 Kč

Rusko v nouzi

JAKUB TURČEK

Firma Aurea připravuje aukci, která se skládá výhradně ze sbírky vašich regionálních a nouzových platidel Ruska. Jak byste aukci charakterizoval?

Ano, máte dobré informace. Aukce obsahuje mou celoživotní sbírku platidel, o kterých jste se zmínil. Mnoho prodávaných exemplářů pochází z aukce po významném ruském sběrateli. Ten ji před mnoha a mnoha lety dal do tehdy největší aukce v Evropě s bankovkami, kterou pořádala firma Rosenberg. Protože pan Rosenberg nebyl velkým odborníkem na ruské bankovky, aukci rozdělil do několika velkých konvolutů, které obsahovaly mnohdy až několik stovek platidel.

Mezi nimi se ukrývaly velmi vzácné nouzovky i regionální platidla a také naprosté unikáty. V té době se ještě vyvážely z Ruska sběratelské předměty, mince i bankovky (stejně jako od nás) a prodávaly se na západních trzích, protože tam dosahovaly daleko vyšších cen. Na tuto aukci, která se konala v Hamburku, se dostavili velcí obchodníci zaměřeni na Rusko, kteří byli předem dohodnuti na tom, co kdo bude dražit, aby ceny nebyly příliš vysoké. Já jsem se zde objevil zcela nečekaně a dá se říct, že jsem tam byl pro ně nevídaným konkurentem, což mi bylo dáвано zřetelně najevo. Samozřejmě, že naopak Holger Rosenberg byl velmi rád, že se vše draží normálním způsobem. Já

jsem koupil přibližně 80 % položek v aukci nabízených ruských regionálních platidel a nouzovek. Tak vlastně vznikl základ sbírky, kterou nyní prodávám. Později jsem sbírku doplňoval na různých aukcích v Evropě i u nás.

Nemohu se nezmínit o několika velkých souborech po legionářích z Ruska, které jsem tehdy také koupil. Legionáři za svých dlouhých bojů, které trvaly několik let, než projeli po magistrále do Vladivostoku, přišli do styku s mnoha různými bankovkami z celého Ruska. Ty ve volných chvílích začali sbírat. První zmínky o tom, že tyto sbírky existovaly, pocházejí od legionářů, kteří na cestě kolem světa domů do Československa, v přístavech v Ameri-

↑ 3764: Rusko, Jekatěrínburg, 5 Rubl 1918, Pick.922c. Vyvolávací cena: 10 000 Kč

ce s těmito bankovkami začali obchodovat a také je tam svým známým rozdávali.

Co vás uchvátilo na ruských nouzových a regionálních platidlech tak, že jste je začal sbírat?

Sbíral jsem, jako všichni ostatní, samozřejmě Československo. K tomu se přidružilo sbírání bankovek okolních států a právě na ruských regi-

↑ Pokus o vydání garantovaného platidla

↑ 15 kopějek – panství Vsevoložských, 1844

↑ Oválná platidla na kartonu

↑ 10 000 rublů – nejvyšší nominál železniční společnosti

↑ 50 kopějek – úderných oddílů

onálních platidlech a nouzovkách se mi líbila jejich rozmanitost. Ta spočívá ve velkém množství různých vydavatelů. Byla to výrobní družstva, spotřební družstva, zemědělská družstva, restaurace, prodejny, různá vězeňská zařízení, soukromníci a mnoho a mnoho dalších vydavatelů. Na neposledním místě v tom hrála také roli v tehdejší době poměrně velká dostupnost na zdejším sběratelském trhu.

Kde by měl začít sběratel, který se tomuto oboru chce věnovat?

Dnes je to už opravdu těžké. Nastoupila zde mocná finanční síla ruských sběratelů, kteří do Ruska dováží zpět vše, co kdysi

bylo vyvezeno. Když se podíváte na nějaké aukce, kde se draží Rusko, tak největší roli kupců tam hrají Rusové. Takový sběratel by samozřejmě mohl začít sbírat platidla, která ještě dnes jsou poměrně běžná, a postupně tento okruh rozšiřovat. Lze předpokládat, že i dnes běžná platidla budou v nejbližší době mnohem cennější.

Jak drahé mohou být takové bankovky?

No, to je opravdu různé. Samozřejmě v tomto případě, kde prodávám svoji sbírku, si přeji, aby byly co nejdražší. Ale jak drahé mohou být, to mi připadá jako poměrně nevhodná otázka. Mohou být tak drahé, jak jsou vzácné a jak

jsou zachovalé. Je to stejně jako s ostatními bankovkami, které jsou na trhu.

Z jakých oblastí a období platidla pocházejí?

Nouzová a regionální platidla pocházejí z celého území bývalého Ruska a Sovětského svazu, včetně oblastí, které byly přechodně obsazeny ruskými vojsky nebo byla pod ruským vlivem tak, aby to mělo dosah i na jejich měnovou politiku. Je to něco podobného, jak dnes vypadají katalogy na německá platidla. Prostě kam vstoupila bota německého vojáka, tak bankovky z tohoto území se ocitají v německých katalogích. Nouzovky se vyskytovaly převážně v období

porevolučních bojů a občanských válek po říjnové revoluci v roce 1917 až do roku 1923. Tím nechci říct, že bylo ukončeno vydávání nouzovek. Byly vydávány do konce trvání Sovětského svazu a ještě dnes se nějaké takové nouzovky v dnešním Rusku vyskytují. Sice sporadicky, ale přece. Dá se tedy říct, že vlastně až do dneška.

A za jakých historických souvislostí tyto nouzovky vznikaly?

Jak je známo, tak v době občanské války se přelévaly jednotlivé fronty tam a zpět. Vždy na dobytém území byla vydávána vítěznou armádou nová platidla. Když armáda ustoupila, platnost starých platidel byla zrušena a objevila se platidla zcela nová. Stará platidla se také přeraztkovávala nebo byla různě perforována. Podle druhu perforace (čísla před písmeny) lze určit, z jaké oblasti tato platidla pocházela. Také se nouzově používala za platidla první strany obligací a různých cenných papírů, na kterých se razítkem a podpisy vyznačovala platnost k oblasti a někdy se také měnila nominální hod-

↑ 2000 Rubl – tištěný na hedvábí

↑ Námořní poukázka na vědro vína z r. 1867

↑ 3101: Rusko, Brjanska oblast, Djatkovo, 1 rubl Serebrom 1860–1868, Rjabčenko 1746r (3110). Vyvolávací cena: 3000 Kč

↑ 3217: Rusko, Žitomir, 5 rublů, Rjabčenko 3966 (14872). Vyvolávací cena: 3000 Kč

nota cenného papíru samotným přetiskem.

Existuje v češtině nějaká dostupná literatura?

V češtině zatím nic takového neexistuje. Lze jenom čerpat ze sporadických článků uveřejněných v Numismatických listech, případně ve Sběratelských zprávách nebo v některých regionálních sběratelských periodikách.

Které z těchto platidel považujete za nejvzácnější?

Nejstarší a nejzajímavější nouzovka, kterou z mé sbírky prodávám, je nouzovka vytištěná na kůži z německé kolonie v saratovské oblasti Sarépta (Zarapath) z roku 1818 (položka č. 3425). Velmi zajímavá jsou také platidla z Buchary a z Chivy, která jsou někdy tištěna na hedvábí.

Co všechno nabízená sbírka obsahuje?

Celá sbírka obsahuje regionální a nouzová platidla ze všech oblastí Ruska. V aukčním katalogu je provedeno řazení tím způsobem, že nejprve jsou uvedeny položky podle katalogu Pick Special, které přísluší k jednotlivé oblasti. Když jsou vyčerpána všechna platidla regionální, následně jsou uváděna nouzová platidla ze stejné oblasti, která jsou uvedena podle katalogových čísel Rjabčenkova katalogu.

Proč jste se rozhodl sbírku prodat?

Sbírání ruských nouzových a regionálních platidel se stalo velmi módním a začalo přibývat zájemců o tato platidla. Potřeboval jsem peníze a domníval jsem se, že nyní bude nevhodnější sbírku prodat. Aukční katalog jsem připravoval téměř půl roku. Ve chvíli, kdy již byl stanoven termín a kdy již byla rozeslána první avíza na tuto aukci a už se dokončovaly poslední korektury katalogu, přišla hospodářská krize. Aukce se nedala zastavit ani odložit. Utěšuje mě pouze to, že dle zpráv z Ruska se přestaly dobře prodávat mince, ale bankovky se stále drží v kurzu a dalo by se říct, dle došlých informací, že naopak nabývají na ceně. Samozřejmě počítám také s účastí našich sběratelů, z nichž někteří mají velmi pěkné sbírky.

Ve sbírce je spousta unikátů, které nebyly dosud nikde popsány. Můžete některé jmenovat?

Ano mohu. Např. pod položkou č. 3240 prodávám nouzovku tištěnou na plátně v hodnotě 2 kopějek z Uspeno-Kozlovskoje z Luganské oblasti. Rjabčenko uvádí ve svém katalogu 5 kopějku jako unikát. To tedy znamená, že tato 2 kopějka je ještě lepší než unikát. Něco podobného je z Kokandy v Uzbekistánu. Pod položkou č. 3980 a 3982

uvádím nominály 3 a 25 rublů Kokandského občestva potřebitelů, kde Rjabčenko uvádí běžnější nominály 1 rubl v označení unikát. I zde je to tedy lepší než unikát. Podobných raritek je tam více.

Sběratel si často oblíbí i méně vzácné kusy, pro jejich příběh a okolnosti, za kterých vznikaly. Máte nějaké takové?

Velmi zajímavá je historie přerazítkování 5 rublu 1918 z Jekatěrinburgu. Toto nouzové regionální platidlo bylo opatřeno pamětním přetiskem věnovaným k 1. výročí revoluce německému komunistovi Karlu Liebknechtovi. S tímto přetiskem je toto platidlo tak vzácné, že v katalogu Pick je chybně uváděn osmiřádkový přetisk ruský, i když je to ve skutečnosti naopak. Toto regionální platidlo bude prodáváno pod číslem 3764.

Jakou kvalitu můžeme na aukci očekávat?

Pokud máte na mysli zachovalost, tak mohu říct, že zachovalost je velmi dobrá. Postupem doby, když jsem nakoupil další platidla, případně celé sbírky, tak jsem vždy vyměňoval platidla s horší zachovalostí za lepší. Nyní se dá říct, že celá sbírka se prodává v nadstandardní zachovalosti.

Podle čeho se může

sběratel ruských nouzovek orientovat?

První katalog nouzovek napsal ve 20. letech F. G. Čučin a vydal později několik dalších rozšířených vydání stejného katalogu. Další významný katalog byl vydán v r. 1953 v Berlíně – vydal jej N. Kardakoff. Podle tohoto katalogu se ale nouzovky určovaly velmi obtížně. Přesto se několik desetiletí tento katalog používal. Nejnovější katalog napsal P. F. Rjabčenko, který nejprve vydal katalog v jednom díle a všechna místa vydání nouzovek v celém Rusku byla řazena abecedně. V roce 2000 vydal Rjabčenko nový katalog rozdělený do tří dílů, kde nouzovky setřídil nejprve podle oblastí, kde byly vydávány a teprve potom byly řazeny abecedně. Já jsem měl sbírku seřazenou podle prvního vydání Rjabčenska, ale pro potřeby vydání aukčního katalogu jsem samozřejmě musel všechny nouzovky určit podle tohoto posledního vydání. V závorce za katalogovým číslem je uvedeno katalogové číslo z předcházejícího vydání Rjabčenska.

Není těžké se s takovou sbírkou rozloučit? Co budete sbírat teď?

To víte, že vždy je těžké se zbavit něčeho, co člověk dlouhá léta sbíral, dával dohromady, určoval, třídil a obměňoval. V poslední době ale se mi